

ชื่อผลงาน : มหัศจรรย์ถุงผ้าลดโลกร้อน ลดหย่อนค่าใช้จ่าย ศูนย์อนามัยที่ 11 (HPC-11 : Green Earth Bag)

ชื่อส่วนราชการ : งานเภสัชกรรม กลุ่มเทคนิคบริการและวิชาการ ศูนย์อนามัยที่ 11 นครศรีธรรมราช

หลักการและเหตุผล

โลก เป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตรวมทั้งมนุษย์กำลังประสบปัญหา “โลกร้อน” จากรายงานของ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change : คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยนักวิทยาศาสตร์กว่า 2,500 คนใน 130 ประเทศ ได้สรุปว่า มนุษย์เป็นตัวการของสาเหตุเกือบทั้งหมดที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน หากอุณหภูมิของโลกที่ร้อนขึ้นเล็กน้อยถึงปานกลาง ผลกระทบในตอนเริ่มต้น คือระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากธารน้ำแข็งที่กำลังละลาย ก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปล่อยออกมาจากชั้นดินเยือกแข็ง ป่าที่กำลังตาย ระบบทางธรรมชาติจะถูกคุกคามอย่างรุนแรง สัตว์สายพันธุ์ต่าง ๆ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากขึ้น หากมนุษย์ยังปล่อยปะละเลย โลกของเราก็จะร้อนขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีใครรู้ว่าโลกร้อนมากเพียงใดที่จะ “ปลอดภัย”

กลุ่มงานเทคนิคบริการและวิชาการ ศูนย์อนามัยที่ 11 เป็นหน่วยงานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่เปิดให้บริการตรวจรักษาผู้ป่วยในโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ “ถุงพลาสติก” ใส่ยาให้กับผู้ป่วยที่มารับบริการ ซึ่งเป็นที่ทราบกันแล้วว่า “ถุงพลาสติก” ผลิตจากเม็ดพลาสติก สามารถผลิตได้อย่างรวดเร็ว ในปริมาณมากแต่ ต้องใช้เวลาย่อยสลายถึง 450 ปี หากนำไปเผาก็จะทำให้เกิดสารประกอบไฮโดรคาร์บอน ซึ่งทำให้เกิดมลภาวะทำให้โลกร้อน และก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมหากมีการกำจัดที่ไม่เหมาะสม

ดังนั้น กลุ่มงานเทคนิคบริการและวิชาการ ศูนย์อนามัยที่ 11 ได้ตระหนักปัญหาภาวะ “โลกร้อน” และ “ค่าใช้จ่ายโรงพยาบาล” จากการใช้ถุงพลาสติกเกินความจำเป็น คือ การจ่าย “ถุงพลาสติก” ทุกครั้ง ทุกคน ที่มารับบริการตลอดที่ผ่านมา จึงเริ่มประชาสัมพันธ์โครงการลดใช้ถุงยา เพื่อให้ผู้รับบริการทราบและกระจายข้อมูลให้ประชาชนในเขตพื้นที่รับทราบใน เดือน พฤษภาคม 2559 – กรกฎาคม 2559 และเก็บข้อมูลสิงหาคม 2559 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และเมื่อเดือนมกราคม 2562 ได้เริ่มกระบวนการส่งเสริมให้ผู้ป่วยเรียนรู้การใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยการสาธิตการทำถุงผ้าจากเสื้อที่ใช้แล้ว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ป่วยให้ใช้ถุงพลาสติกใช้แล้วหรือถุงผ้าจากบ้านของผู้ป่วยเอง ลดขยะพลาสติก ลดโลกร้อน
2. เพื่อลดค่าใช้จ่ายถุงพลาสติกในโรงพยาบาล
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยเรียนรู้การใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยการสาธิตการทำถุงผ้าจากเสื้อที่ใช้แล้ว

วิธีการดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์โครงการลดใช้ถุงยา เพื่อให้ผู้รับบริการทราบและกระจายข้อมูลให้ประชาชนในเขตพื้นที่รับทราบใน เดือน พฤษภาคม 2559 – กรกฎาคม 2559

2. เดือนสิงหาคม 2559 เปิดโครงการ “ถุงรับยาจากบ้าน”
3. กำหนดให้วันสัปดาห์เศษ 2560 เป็นวันส่งเสริมการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก
4. เดือน มีนาคม 2562 สร้างนวัตกรรม “ถุงผ้าประดิษฐ์จากเสื่อเก่า” และ รับเปลี่ยนถุงรับยาที่เป็นถุงพลาสติกเป็นถุงผ้าประดิษฐ์จากเสื่อเก่า
5. สาธิตการทำ “ถุงผ้าประดิษฐ์จากเสื่อเก่า” ในทุกเช้าของวันจันทร์
4. เก็บข้อมูลจำนวนผู้ป่วยใช้ “ถุงรับยาจากบ้าน” เดือนสิงหาคม 2559-ปัจจุบัน
5. สรุปและรายงานผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการ

ศูนย์อนามัยที่ 11 เปิดให้ผู้ป่วยโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ในปีงบประมาณ 2556 มีผู้ป่วยมารับบริการ 72,701 ครั้ง คิดเป็นมูลค่าใช้จ่ายการสั่งซื้อถุงพลาสติกรับยา 29,080.40 บาท ปีงบประมาณ 2557 มีผู้ป่วยมารับบริการ 74,203 ครั้ง คิดเป็นมูลค่าใช้จ่ายการสั่งซื้อถุงพลาสติกรับยา 29,681.20 บาท และปีงบประมาณ 2558 มีผู้ป่วยมารับบริการ 72,507 ครั้ง คิดเป็นมูลค่าใช้จ่ายการสั่งซื้อถุงพลาสติกรับยา 29,002.80 บาท

จากการประชาสัมพันธ์โครงการลดการใช้ถุงยาในโรงพยาบาลเมื่อ พฤษภาคม 2559 – กรกฎาคม 2559 และเริ่มโครงการ “ถุงรับยาจากบ้าน” เมื่อเดือน สิงหาคม พบว่าศูนย์อนามัยที่ 11 ลดการใช้ถุงรับยาโรงพยาบาลได้ ในปีงบประมาณ 2560 จากผู้รับบริการ 69,643 ครั้ง เหลือเพียงใช้ถุงรับยาโรงพยาบาลเพียง 3,720 ใบ สามารถลดค่าใช้จ่ายการสั่งซื้อถุงพลาสติกของโรงพยาบาลได้ 26,369.20 บาท โดยคิดจากมูลค่าราคากองพลาสติกรับยาโรงพยาบาล 0.40 บาท/ใบ และในปีงบประมาณ 2561 มีผู้ป่วยมารับบริการ 71,207 ครั้ง ศูนย์อนามัยที่ 11 ใช้ถุงพลาสติกรับยาไป 0 ใบ สามารถประหยัดงบประมาณได้ถึง 28,482.80 บาท

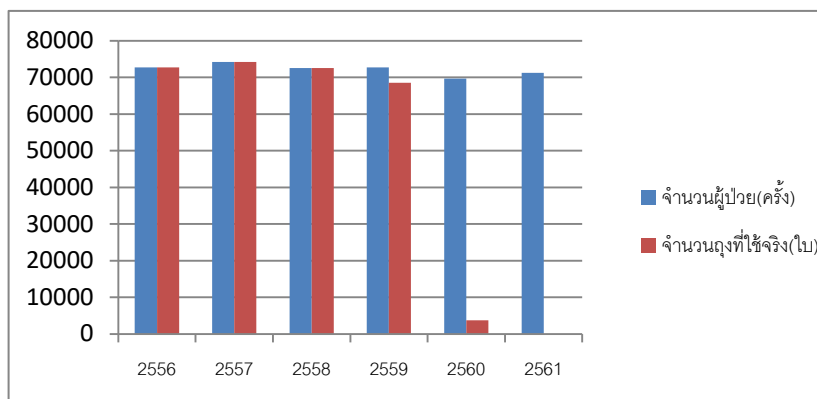
ตารางที่ 1 มูลค่าใช้จ่ายการสั่งซื้อถุงพลาสติกรับยา

ปีงบประมาณ	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561
จำนวนผู้ป่วย(ครั้ง)	72,701	74,203	72,507	72,709	69,643	71,207
จำนวนถุงที่ใช้ (ใบ)	72,701	74,203	72,507	68,499	3,720	0
มูลค่าถุงที่ใช้(บาท) 1 (ใบ) × 0.4 (บาท)	29,080.40	29,681.20	29,002.80	27,399.60	1,488.00	0
ลดหย่อนค่าใช้จ่ายได้ (บาท)	0.00	0.00	0.00	1,684	26,369.20	28,482.80

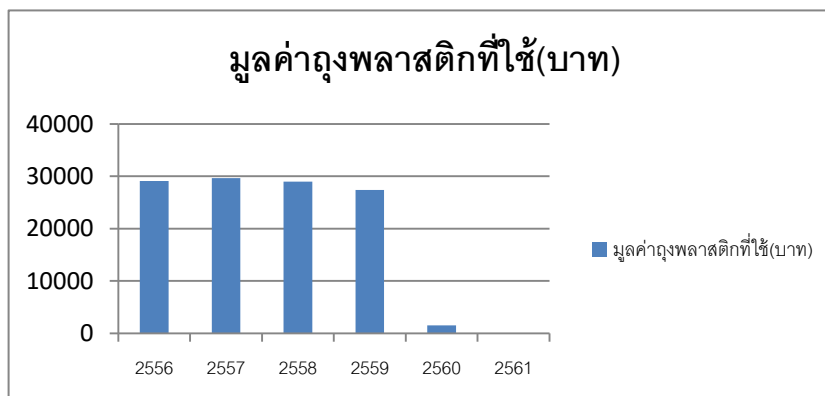
ตารางที่ 2 การใช้ถุงประเภทต่าง ๆ ของผู้ป่วย ปี 2561

ประเภทถุงที่ผู้ป่วยถือมารับยาปี 2561	ถุงผ้า	ถุงพลาสติก	ไม่เอาถุงมา
จำนวนครั้ง	53,405	10,111	7,691
ร้อยละ	75	14.2	10.8

กราฟที่ 1 แสดงการใช้ถุงพลาสติก ของศูนย์อนามัยที่ 11 ปี 2556 - 2561

กราฟที่ 2 แสดงมูลค่าใช้จ่ายการสั่งซื้อถุงพลาสติกรับยาของโรงพยาบาล

การลดการใช้ถุงพลาสติกรับยาของศูนย์อนามัยที่ 11 เป็นเพียงกลไกเล็ก ๆ ที่ช่วยให้โลกใบนี้ลดการใช้ถุงพลาสติกเพื่อบรรเทาปัญหาโลกร้อนและปัญหาขยะล้นโลก หากเราทุกคนตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ควรร่วมมือร่วมใจกันใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกในทุก ๆ วัน

ศูนย์อนามัยที่ 11 โดยกลุ่มงานเทคนิคบริการใช้นวัตกรรม “ถุงผ้าประดิษฐ์จากเสื้อเก่า” และรับเปลี่ยนถุงรับยาที่เป็นถุงพลาสติกเป็น “ถุงผ้าประดิษฐ์จากเสื้อเก่า” มาสานต่อโครงการ “ถุงรับยาจากบ้าน” เพราะยังมีผู้ป่วยที่ใช้ถุงพลาสติก ร้อยละ 14.20 และไม่เอาถุงรับยามา ร้อยละ 10.8 ขณะนี้สามารถรับแลกได้สัปดาห์ละ 3-5 คน อาจจะยังไม่ครอบคลุมผู้ใช้ถุงพลาสติกทั้งหมด ทางศูนย์อนามัยที่ 11 ตั้งเป้าไว้ที่ เดือน กันยายน 2562 ผู้ป่วยที่มาใช้บริการใช้ถุงผ้า ร้อยละ 100 ต่อไป